

ХОРЕОГРАФІЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В АКАДЕМІЯХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛЬЩІ

У статті здійснено порівняльно-зіставний аналіз чинних навчальних планів польських вишів, які готують фахівців фізичної культури та спорту, зокрема академій фізичного виховання. Визначено питому вагу хореографічних дисциплін у змісті підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в сучасній Польщі. Виявлено, що навчальні плани польських вишів передбачають суттєву кількість годин на лекційні і практичні заняття з хореографії. Показано, що хореографічні дисципліни викладаються студентам денної і заочної форми навчання.

Ключові слова: фізична культура, навчальний план, студенти, хореографічні дисципліни, Польща.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Інтеграція України у європейський простір зумовлює необхідність перегляду і реформування вітчизняної вищої школи, оскільки вона не в повній мірі відповідає вимогам сучасного суспільства. Державна політика у сфері вищої освіти чітко спрямована на підвищення її якості і конкурентоспроможності в нових економічних і соціокультурних умовах. Саме тому серед стратегічних напрямів розвитку вітчизняної вищої школи визначена модернізація її структури, змісту та розвитку на засадах компетентнісного підходу, узгодженого з новою структурою освітньо-кваліфікаційних рівнів та з національною рамкою кваліфікацій [1].

Входження українських вишів до європейського освітнього простору, застосування новітніх педагогічних технологій, пошук найбільш оптимальних підходів до фізичного розвитку студентської молоді, збереження і зміцнення здоров'я нації зумовлюють зростання наукового і практичного інтересу до вивчення зарубіжного досвіду підготовки фахівців фізичного виховання та спорту. Питання вдосконалення фізкультурної освіти молоді становить актуальну соціальну, економічну й культурно-освітню проблему. Щодо цього цікавий досвід у підготовці вчителів фізичної культури має Республіка Польща, яка з 1999 р. розпочала реформування освіти і першою в Європі започаткувала щоденні уроки фізичної культури у різних типах шкіл [2, с. 208]. На особливу увагу вітчизняних дослідників заслуговують модернізаційні процеси в системі фізичного виховання та спорту в Польщі, досвід якої можна успішно адаптувати до специфіки освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вимоги до професійної компетентності фахівців з фізичної культури в Україні досліджували Н. Денисенко, Л. Волошко, Д. Воронін, І. Омеляненко, В. Омеляненко, А. Сущенко, В. Шандригось, Б. Шиян та ін. Особливості професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичного виховання у вишах Польщі ґрунтовно дослідили Е. Вільчковський, В. Пасічник. Проблеми професійної підготовки хореографів в нових соціокультурних реаліях з тих чи інших позицій розглядалися у працях Л. Андрущук, Т. Благвої, Г. Ніколаї, Т. Пovalій, А. Тарасюк, О. Філімонової, Л. Цветкової та ін. Однак, дослідження хореографічної підготовки в Україні здійснюються переважно в галузі мистецтвознавства і не дістало належного висвітлення у фаховій літературі.

Мета дослідження – визначити питому вагу хореографічних дисциплін у змісті підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в Польщі. Завдання дослідження: 1) вивчити та узагальнити спеціальну літературу з проблеми дослідження; 2) проаналізувати та порівняти зміст чинних навчальних планів підготовки фахівців фізичної культури в польських академіях фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка фахівців із фізичної культури та спорту в Республіці Польща (РП) здійснюється у шести академіях фізичного виховання (Варшава, Вроцлав, Гданськ, Катовиці, Краків, Познань). Система професійної освіти фахівців із фізичної культури та спорту в країні має два основні освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки: ліценціат (3-річний термін навчання) та магістратура (2-річний термін навчання) і базується на стандартах освіти, викладених в наказах Міністра науки і вищої освіти.

Аналіз навчальних планів академій фізичного виховання в РП засвідчив, що хореографічна підготовка здійснюється в усіх вишах, які випускають фахівців фізичної культури. Про це свідчить питома вага академічних годин, які відведено на хореографічні дисципліни. Так, у навчальному плані напряму підготовки "Фізичне виховання" Академії фізичного виховання у Вроцлаві (Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu) на дисципліну "Ритміка і танець" у першому семестрі відведено

30 аудиторних годин (5 лекц., 25 практик.), 45 годин самостійної роботи, що складає 3 кредити ECTS (денне) та 18 годин (3 лекц., 15 практик.), 57 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (заочне).

Серед дисциплін за вибором студента представлено такі, як: "Народні танці" у другому семестрі – 20 ауд. годин (10 лекц., 10 практик.), 30 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (денне); 12 годин (6 лекц., 6 практик.), 38 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (заочне); "Класичні танці" у третьому семестрі – 20 ауд. годин (10 лекц., 10 практик.), 30 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (денне); 12 годин (6 лекц., 6 практик.), 38 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (заочне); "Латиноамериканські танці" у четвертому семестрі – 20 ауд. годин (10 лекц., 10 практик.), 30 годин самостійна робота, 2 кредити ECTS (денне); 12 ауд. годин (6 лекц., 6 практик.), 38 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (заочне).

Для інструкторів спорту у 5 і 6 семестрі викладається дисципліна "Інструкторська спеціалізація – танці" по 45 годин, 2 кредити ECTS. Всього 90 годин, як для денної так і для заочної форми навчання.

У навчальному плані напрямку підготовки "Туризм і рекреація" серед дисциплін за вибором студента представлено, зокрема: "Народні танці" у другому семестрі – 30 ауд. годин (10 лекц., 20 практик.), 20 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (денне); 18 годин (6 лекц., 12 практик.), 2 кредити ECTS (заочне); "Класичні танці" у третьому семестрі – 30 ауд. годин (10 лекц., 20 практик.), 20 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (денне); 18 годин (6 лекц., 12 практик.), 2 кредити ECTS (заочне); "Латиноамериканські танці" у четвертому семестрі – 30 ауд. годин (10 лекц., 20 практик.), 20 годин самостійної роботи, 2 кредити ECTS (денне); 18 годин (6 лекц., 12 практик.), 2 кредити ECTS (заочне) [8].

Варто зазначити, що на кафедрі легкої атлетики і гімнастики функціонує Танцювальний ансамбль (Zespół Tańców) де працюють 3 інструктори танців та хореографи. Мистецько-творчу діяльність Академії фізичного виховання у Вроцлаві здійснює ансамбль народного танцю "Калина".

Аналіз навчальних планів Академії фізичного виховання ім. Ю. Пілсудського у Варшаві (Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie) засвідчив, що для напрямку "Фізичне виховання" на дисципліну "Ритміка і танець" відведено у першому семестрі 30 аудиторних годин, 45 годин самостійної роботи, 3 кредити ECTS (денне) та 18 годин, 57 годин самостійної роботи, 3 кредити ECTS (заочне). У навчальному плані напрямку "Спорт" на дисципліну "Ритміка і танець" відведено 30 аудиторних годин, 3 кредити ECTS (тільки денне). Академія готує вчителів фізичного виховання, тренерів, інструкторів, спеціалістів з туризму, рекреації, фізіотерапії та косметології [7].

У навчальному плані Академії фізичного виховання ім. Б. Чеха у Кракові (Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie) для студентів напрямку "Фізичне виховання" у першому семестрі на дисципліну "Ритміка і танець" відведено 30 годин, 2 кредити ECTS та у другому семестрі – 30 годин, 2 кредити ECTS (денне). Всього за перший рік навчання – 60 годин, 4 кредити ECTS. Для заочного відділення на цю дисципліну відведено за перший рік навчання 32 години, 4 кредити ECTS (по 16 годин, 2 кредити ECTS у першому та у другому семестрі). Для магістрантів напрямку "Фізичне виховання" серед предметів за вибором міститься "Теорія і методика побутових танців" – 30 годин, 2 кредити ECTS (денне) у першому семестрі. Для заочного відділення на цю дисципліну відведено 16 годин, 2 кредити ECTS у другому семестрі.

З 2015 р. в Академії фізичного виховання ім. Б. Чеха у Кракові відкрито новий напрям "Фізична культура літніх осіб" У навчальному плані на 2015-2016 н.р. предмет "Танцювальні форми рекреації" викладається у першому семестрі в обсязі 30 годин, 2 кредити ECTS. А предмет "Побутовий танець" у третьому семестрі в обсязі 30 годин, 2 кредити ECTS.

Серед фахових дисциплін напрямку підготовки "Туризм і рекреація", спеціальності "Рухова рекреація" викладається предмет "Танцювальні форми рекреації" в обсязі 30 годин, 2 кредити ECTS (денне) та 20 годин 2 кредити ECTS у 4 семестрі (заочн) [3].

Варто зазначити, що в Академії фізичного виховання ім. Е. Пясецького в Познані (Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu), яка готує висококваліфіковані кадри з практичних спеціальностей для потреб фізичного виховання, реабілітації, спорту, туризму та рекреації з 2015 р. відкрито також новий напрям підготовки "Танці у фізичній культурі" [4].

Аналізовані навчальні плани Академії фізичного виховання і спорту імені С. Снядецького у Гданську (Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego w Gdańsku) на 2015-2016 н.р. містять для напрямку підготовки "Фізичне виховання" предмет "Музика, ритм і танець" у першому та другому семестрі по 15 годин, 1 кредит ECTS (денне). На заочному відділенні у першому та другому семестрі по 7 годин, 1 кредит ECTS.

Для напрямку підготовки "Спорт" дисципліна за вибором студента "Спортивний танець" викладається у 2 і 3 семестрі в обсязі 30 годин, 2 кредити ECTS (денне). Натомість для напрямку підготовки "Фізіотерапія" дисципліна за вибором студента "Танець" викладається у п'ятому семестрі – 22 години, 2 кредити ECTS (денне), а на заочному відділенні у четвертому семестрі 16 годин, 2 кредити ECTS [6].

В аналізованих навчальних планах Академії Фізичного виховання і спорту ім. С. Кукучки в Катовицях (Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach) спектр хореографічних

дисциплін, що вивчаються студентами, є ширшим. Для напряму підготовки "Фізичне виховання" на предмет "Ритміка і танець" у 6 семестрі заплановано 26 години, 2 кредити ECTS (денне) та у 6 семестрі по 13 годин, 2 кредити ECTS (заочне). У магістратурі дисципліна "Музика, ритм, танець" – у 3 семестрі 13 години, 1 кредит ECTS (денне) та відповідно 6 годин, 1 кредит ECTS (заочне) [5].

Магістрантам напряму підготовки "Фізичне виховання", спеціальності "Фізичне виховання і танець" викладаються такі дисципліни, як історія і основи музики, методика класичного танцю, методика сучасного танцю, методика сучасних форм танцю, основи танцювальної композиції, танцювальна культура і література, методика характерного танцю, методика побутового танцю. Розподіл кількості годин з цих дисциплін показано у табл. 1.

Таблиця 1

Хореографічні дисципліни спеціальності "Фізичне виховання і танець" Академії фізичного виховання і спорту ім. Є. Кукучки в Катовицях

№	Назва дисципліни	Години		ECTS		Лекції		Практичні	
		ден	заоч	ден	заоч	ден	заоч	ден	заоч
1	Історія і основи музики	26	13	2	2	26	13	0	0
2	Методика класичного танцю	26	12	2	2	0	0	26	12
3	Методика сучасного танцю	26	13	2	2	0	0	26	13
4	Методика сучасних форм танцю	26	13	2	2	0	0	26	13
5	Основи танцювальної композиції	13	7	1	1	13	7	0	0
6	Танцювальна література	26	14	2	2	26	14	0	0
7	Методика характерного танцю	26	13	2	2	0	0	26	13
8	Методика побутового танцю	13	6	1	1	0	0	13	6
9	Практика	65	65	5	5	0	0	65	65

Відповідно до програм фізичного виховання студенти повинні володіти такими компетентностями: знання – основ будування і функціонування організму людини (анатомічне, фізіологічне і біомеханічне) в онтогенезі; методики навчання у сфері обраної танцювальної техніки; значення підбору форм, ресурсів і методів навчання в реалізації танцювальних занять і музично-рухових вправ; основних принципів танцювальної композиції; основних відомостей у галузі музики і ритмічно-танцювальних вправ; значення музики, ритму і темпу в освіті людини; історичних зумовленостей розвитку танцю; елементарної хореографічної термінології; уміння – визначати найважливіші зв'язки між апаратом руху, функціонування організму в статичі та русі; використовувати умови і ресурси до реалізації завдань і цілей танцювальних занять; пристосовувати темп і методи роботи залежно від рівня підготовленості, рухових вмінь також віку учасників танцювальних занять; розраховувати рух згідно з музикою, демонструвати кроки і танцювальні фігури в обраній танцювальній техніці; зберігати принципи безпеки під час рухових занять; підбирати і використовувати музику до ритмічно-танцювальних вправ і рухових занять; застосовувати ресурси вербальної експресії і мову тіла у виховній роботі. У ході порівняльно-зіставного аналізу змісту хореографічної підготовки в академіях фізичного виховання в Польщі з'ясовано, що модернізація стандартного переліку навчальних дисциплін передбачає включення власних пропозиції, а саме: аеробіка, фітнес, черлідінг тощо.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

1. Результати емпіричного дослідження засвідчили, що в академіях фізичного виховання Польщі (Варшава, Вроцлава, Гданськ, Катовиці, Краків, Познань) здійснюється хореографічна підготовка студентів.

2. Система професійної освіти фахівців із фізичної культури та спорту в Польщі становить два основні освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки: ліценціат (3-річний термін навчання) та магістратура (2-річний термін навчання).

3. Порівняльно-зіставний аналіз навчальних планів підготовки фахівців фізичної культури в польських академіях фізичного виховання, засвідчив про питому вагу хореографічної підготовки для студентів як денної, так і для заочної форми навчання. Хореографічні дисципліни входять як до циклу фахових дисциплін, так і до дисциплін за вибором студентів.

4. Хореографічна підготовка в навчальних закладах Польщі здійснюється згідно з загальними дидактичними вимогами і методичними засадами, що в свою чергу значно підвищує компетентність майбутніх фахівців фізичного виховання.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з обґрунтуванням теоретичних та методичних засад хореографічної підготовки та створенням оптимальної моделі хореографічної підготовки фахівця фізичної культури, що сприятиме його конкурентоспроможності. Це повинно комплексно впливати на розвиток особистості, залучити її до національних та світових цінностей на основі досягнення етнічної ментальності відображеної мовою музики, руху та ритму.

Використані джерела

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 р. [Електронний ресурс]: указ Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
2. Пасічник В. Р. Зміст чинних навчальних планів сучасної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах Польщі та України / В. Р. Пасічник // Наукові записки. – 2010. – № 1. – С. 207–211.
3. Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awf.krakow.pl>
4. Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awf.poznan.pl>
5. Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://awf.katowice.pl>
6. Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego w Gdańsku [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awf.gda.pl>
7. Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awf.edu.pl>
8. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.awf.wroc.pl>

Dolgova N.

CHOREOGRAPHY STUDENTS TRAINING IN PHYSICAL EDUCATION ACADEMIES OF POLAND

Analyses and comparison of existing curriculum of higher Polish education institution that train specialists in physical culture and sports, including the Academy of Physical Education. Importance of dance disciplines was determined in the content of training future specialists of sport, in modern Poland. Established that choreographic training in Poland carried out at the Academy of Physical Education (Warsaw, Wroclaw, Gdansk, Katowice, Krakow, Poznan) and their affiliates. Identified that the curricula of Polish higher education institutions provide sufficient number of hours on lectures and practical classes on choreography. It is shown that dance disciplines are taught to students and undergraduates full-time and part-time teaching.

The system of vocational training of specialists in physical culture and sports in modern Poland has a two-step education level training: licentiate (3-year study) and Master (2-year study) and is based on the standards of education set out in the Order of the Minister of Science and higher education.

It is noted that the content of choreographic training in the Academy of Physical Education modern Poland is based on common requirements and didactic teaching methods and in turn acts as an effective means of professional activity. In the comparative analysis of choreographic education at the Academy of Physical Education in Poland found that upgrading a standard list of subjects include a proposal of its own, such as aerobics, fitness, cheerleading, funk aerobics, jazz aerobics and etc. Justification theoretical and methodological foundations of choreographic training, developing strategy of its development and creation of an optimal model of choreographic training will contribute for preparing competitive specialist in physical education. This should complex influence on the development of a personality, bring it to the national and international values based on comprehension ethnic mentality reflected the language of music and gesture, movement and rhythm.

Key words: *physical culture, curriculum, students, choreographic discipline, Poland.*

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015 р.